

Максимів Н.В.

студент,

Науковий керівник: **Сидоренко О.М.**

в.о. доцента кафедри,

Харківський інститут банківської справи

Університету банківської справи

Національного банку України

ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ

Від здатності банку здійснювати ефективне управління ліквідністю залежить його стабільне функціонування та подальший розвиток. Саме від цього залежить спроможність розраховуватись за своїми зобов'язаннями та задовольняти попит на ресурси для здійснення активних операцій. Крім того, значення показників ліквідності є основним свідченням надійності установи банку, а, отже, і ділової репутації. Саме тому вибір стратегії управління ліквідністю банку є досить важливим і актуальним питанням.

Метою роботи є узагальнення стратегій управління ліквідністю банку та визначення шляхів удосконалення системи управління ліквідністю банку.

Управління банківською ліквідністю є досить складним процесом, і від його якості багато в чому залежать такі показники як прибутковість, рентабельність і, в цілому, загальний фінансовий стан комерційного банку.

Управління банківською ліквідністю потрібно розглядати як складний багатоетапний та безперервний процес, що є сукупністю підходів і методів, за допомогою яких здійснюють діагностику та планування ліквідності. У результаті досягається оптимальне співвідношення між активами та зобов'язаннями за обсягами, термінами та валютами, що дає змогу банкам обмежити рівень ризику незбалансованої ліквідності та досягти максимізації прибутковості за умов обов'язкового дотримання її нормативів.

На сучасному етапі розроблено декілька стратегій до вирішення проблем управління ліквідністю банків [1, с 154]:

1) забезпечення ліквідності за рахунок активів (управління ліквідністю через управління активами);

2) використання головним чином запозичених ліквідних коштів для задоволення попиту на грошові кошти (управління пасивами);

3) збалансоване управління ліквідністю (активами і пасивами).

У загальному вигляді стратегії управління ліквідністю наведені на рис. 1

Рис. 1. Характеристика стратегій управління ліквідністю банку

Управління ліквідністю через управління активами потребує накопичення ліквідних коштів у вигляді ліквідних активів – головним чином грошових коштів і ліквідних цінних паперів. Коли виникає необхідність в ліквідних коштах, вибіркові активи продають до тих пір, поки не буде задоволено попит на готівкові кошти. Таку політику управління ліквідністю часто називають трансформацією активів, адже ліквідні кошти надходять за рахунок перетворення немонетарних активів в готівкові кошти. Така стратегія вважається менш ризикованою порівняно з політикою управління ліквідністю через пасиви. Але одночасно накопичення великої кількості високоліквідних активів сприяє зменшенню дохідності банку.

Управління ліквідністю через пасиви ґрунтується на таких двох твердженнях:

- банк може вирішувати проблему ліквідності шляхом залучення додаткових грошових коштів, купуючи їх на ринку капіталу.

- банк може забезпечити свою ліквідність, вдаючись до великих кредитів у Національного банку або банків-кореспондентів, а також кредитів, що отримуються на валютному ринку.

Ця стратегія вважаються найбільш ризиковою. Вона реалізується шляхом запозичення ресурсів на ринку. Політика, яка є більш ризиковою, традиційно забезпечує більшу дохідність. Згідно з політикою управління ліквідністю через управління пасивами, банк запозичує додаткові ресурси у разі виникнення попиту на ліквідні кошти. Отже, банку не потрібно нагромаджувати незадіяні в активних операціях грошові кошти, збільшуючи таким чином дохід від їх використання.

Оскільки стан ліквідності банку визначається, з одного боку, структурою та стабільністю ресурсної бази, а з іншого – структурою та якістю активів, то політика ліквідності банку повинна бути спрямована на стратегію збалансованого управління активами та пасивами.

Найоптимальнішою та найбільш ефективною стратегією управління ліквідністю та прибутковістю сучасні фахівці вважають стратегію збалансованого управління активами і пасивами. Важливим моментом такого підходу є одночасний аналіз пасивів і активів банку у їх взаємозв'язку, що сприяє досягненню основної мети – максимізації дохідності при дотриманні необхідного рівня ліквідності. Стратегія збалансованого управління активами і пасивами є більш гнучкою, зваженою і менш ризиковою. Дана стратегія збільшує можливості з управління ліквідністю, забезпечує диференціацію джерел поповнення ліквідних ресурсів, тому є більш ефективною.

Для підвищення ефективності аналізу ліквідності перш за все необхідно вдосконалити організаційну структуру банків та впровадити підрозділ ризик-менеджменту.

Оскільки в діяльності банку можливі ситуації як з дефіцитом, так і з надлишком ліквідних коштів, тому доречно розробити рекомендації, які дозвонять бути готовим до будь-якої ситуації.

Ці рекомендації повинні містити:

- аналіз періодів з найбільшим дефіцитом ліквідності з погляду можливості його погашення і визначення величини чистої нестачі ліквідності;
- визначення альтернативних напрямів вкладення коштів на випадок утворення надлишку ліквідності;
- складання плану залучення та розміщення коштів за строками і сумами за базовим та альтернативними варіантами;
- визначення потреби банку в накопиченій ліквідності у розбивці за строками.

Отже, для ефективного управління ліквідністю комерційним банкам потрібно переглянути та скоригувати стратегії управління ліквідністю; впровадити у всіх вітчизняних банках підрозділ ризик-менеджменту; розробити чіткий план дій щодо виникнення дефіциту або надлишку ліквідності.

Список використаних джерел:

1. Рудан В. Стратегія управління ліквідністю комерційних банків / В. Рудан // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2010. – № 14. – С. 149-165.
2. Ліквідність банку: окремі аспекти управління та світовий досвід регулювання і нагляду [Електронний ресурс] / Національний банк України. Центр наукових досліджень.
3. news.finance.ua